

GÜRCİSTAN

GÜRCİSTAN Tarım Sektörü Ülke Yatırımcı Rehberi

2022

Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	3
GENEL BİLGİLER	4
EKONOMİK GÖSTERGELER	5
LOJİSTİK	5
HUKUKİ ALTYAPI	6
BAŞLICA ULUSLARARASI ÜYELİKLER	6
GÜRCİSTAN PAZARINA ERİŞİM DURUMU	7
TARIM SEKTÖRÜ	8
İKLİM	9
BİTKİSEL ÜRETİM	10
EKİM ALANLARI	10
VERİM	12
ÜRETİM MİKTARI	14
HAYVANSAL ÜRETİM	16
ÜRETİM MİKTARI (ton-*1000 adet)	16
HAYVAN VARLIĞI	17
ORMAN ÜRÜNLERİ ÜRETİMİ	18
DIŞ TİCARET	19
DIŞ TİCARET ORTAKLARI	19
GÜRCİSTAN'IN İHRAÇ ETTİĞİ İLK 10 TARIM ÜRÜNÜ	20
TARIM ÜRÜNLERİ İHRACATINDAKİ BAŞLICA ÜLKELER	20
GÜRCİSTAN'IN İTHAL ETTİĞİ İLK 10 TARIM ÜRÜNÜ	21
TARIM ÜRÜNLERİ İTHALATINDAKİ BAŞLICA ÜLKELER	21
ORMAN ÜRÜNLERİ İHRACATI	22
ORMAN ÜRÜNLERİ İTHALATI	22
TÜRKİYE-GÜRCİSTAN TİCARETİ	23
TÜRKİYE'NİN GÜRCİSTAN'A İHRAÇ ETTİĞİ İLK 10 TARIM ÜRÜNÜ	23
TÜRKİYE'NİN GÜRCİSTAN'DAN İTHAL ETTİĞİ İLK 10 TARIM ÜRÜNÜ	23
TÜRKİYE'DEN GÜRCİSTAN'A İHRAÇ POTANSİYELİ YÜKSEK ÜRÜNLER	24
YATIRIM ORTAMI	25
DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR	26
BANKACILIK	26
VERGİLENDİRME	27
KAYNAKÇA	28
SONSÖZ VE İLETİŞİM	29

KISALTMALAR

AGİT	: Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Örgütü
AK	: Avrupa Konseyi
TRACECA	: Avrupa Kafkasya Asya Ulaştırma Koridoru
BM	: Birleşmiş Milletler
WB	: Dünya Bankası
DTÖ	: Dünya Ticaret Örgütü
GUAM	: Gürcistan, Ukrayna, Azerbaycan ve Moldova Grubu
KEİ	: Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı
IMF	: Uluslararası Para Fonu
INTERPOL	: Uluslararası Polis Teşkilatı
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
AB	: Avrupa Birliği
FAO	: Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü

GENEL BİLGİLER

Resmi Adı	Gürcistan
Nüfus bilgisi ve istihdam verileri	3.718.000 (2022 tahmini) İşgücü: Tarım %55,6 Sanayi %8,9 Hizmet %35,5 (tahmini, 2006)
Dil (Resmi diller)	Gürcüce
Yüzölçümü	69.700 km ² (Ülkenin yaklaşık %20'si Rus işgali altındadır.)
Başkenti	Tiflis
Başlıca Şehirleri	Tiflis, Batum, Kutaisi, Gori, Mtskheta, Stepantsminda, Telavi, Siğnaği, Borjomi ve Zugdidi
Yönetim Şekli	Demokratik Cumhuriyet
Devlet Başkanı	Salome ZURABISHVILI
Başbakan	Irakli GARIBASHVILI
Siyasi ve İdari Yapısı	Anayasada parlamenter sisteme geçişe ilişkin olarak yapılan değişikliklerin 2013 yılında yürürlüğe girmesi ile hükümet, ülkenin iç ve dış siyasetinden sorumlu ana yürütme organı haline gelmiştir. Bu çerçevede, cumhurbaşkanının yetkileri önemli ölçüde azaltılırken, başbakan, hükümet ve parlamentonun yetkileri artırılmıştır.
Coğrafi Konumu	Gürcistan, 40' ve 47' doğu boylamları ile 41' ve 44' kuzey enlemleri arasında yer almaktadır. Ülkenin 69.700 km ² olan yüzölçümünün yaklaşık %80'i dağlıktır. Ülkenin kuzeyinde Rusya Federasyonu (Dağıstan, Çeçenistan, Kuzey Osetya, Kabarday-Balkar Özerk Cumhuriyetleri), güneyinde Ermenistan, güneydoğusunda Azerbaycan, güneybatı ve batısında Türkiye yer almaktadır. Kara sınırlarının uzunluğu yaklaşık 2.000 km'dir. Batı ve kuzeybatısında 310 km uzunluğunda Karadeniz kıyıları yer almaktadır.

Kaynaklar: (Anonim a, 2022)

EKONOMİK GÖSTERGELER

GSYİH	25,17 Milyar \$ (IMF, 2022 tahmini)
Ülkenin ekonomik büyüme hızı	% 9
Kişi başına düşen milli geliri	6.770 \$ (IMF tahmini, 2022)
Tüketici fiyat enflasyonu	% 11,6 (IMF tahmini, 2022)
İhracat/ ithalat	İhracat: 3,3 Milyar \$/ İthalat: 7,7 Milyar \$
İşsizlik oranı	%18,7 (IMF tahmini, 2022)
İşgücünün sektörel dağılımı (%)	Tarım %55,6 Sanayi %8,9 Hizmet %35,5 (tahmini,
İnsani gelişmişlik endeksi	0,802 (HDI değeri)/ 63. Sırada (192 ülke
Dünya Bankası iş yapma kolaylığı endeksi	7. sırada (190 ülke arasında) (WB, 2020)
Ekonomik serbestlik endeksi	5. Sırada (Fraser Institute, 2021)
Küresel rekabetçilik açısından durumu	74. Sırada (141 ülke arasında (WEF, 2019)
GSYİH'nin sektörel dağılımı	Tarım %8,2 Sanayi %23,7 Hizmetler %67,9
Ortalama maaş/ ortalama tarımsal maaş	420 \$ / 264 \$
Doğal kaynakları	Kereste, hidroelektrik, manganez yatakları, demir cevheri, bakır, küçük kömür ve petrol yatakları. Kıyı iklimi ve toprakları önemli ölçüde çay ve narenciye yetiştiriciliği için elverişlidir.
Başlıca tarımsal üretim	Süt, üzüm, mısır, patates, buğday, karpuz, domates, tangerin/mandarin, arpa, elma, şarap

Kaynaklar: (Anonim a, 2022), (IMF, 2022),

LOJİSTİK

Havalimanı sayısı ve ihracat ithalat gümrük kapısı sayısı	5 Havalimanı (Tiflis, Kutaisi, Batum, Mestia, Ambrolauri) / Tiflis, Kutaisi ve Batum havalimanları uluslararası niteliktedir.
Denizle olan bağlantısı (kıyısı var/yok)	Batı ve kuzeybatısında 310 km uzunluğunda Karadeniz kıyıları yer almaktadır.
Liman bağlantısı (Liman var/yok),	Batum, Poti, Kulevi, Supsa

HUKUKİ ALTYAPI

Anlaşmanın Adı	İmza Tarihi/Yeri	RG Tarih/No
Tarım Alanında Teknik, Bilimsel ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması	15.10.2000, Ankara	08.01.2001/24281
Çevre ve Ormanlık Alanında İşbirliği Anlaşması	4.12.2009, Tiflis	22.08.2017/30162
Hayvan Sağlığı Alanında İşbirliği Mutabakat Zaptı	4.06.2021, Tiflis	07.01.2022/31712
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması	30.07.1992 (y. 19.07.2016)	21.3.1995/22303
Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması	21.11.2007	10.02.2010/27489
Serbest Ticaret Anlaşması	21.11.2007	28.09.2008/27007

BAŞLICA ULUSLARARASI ÜYELİKLER

Gürcistan'ın ticaret ortaklarının çoğunluğu Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) üyesidir, bu nedenle DTÖ üyesi ülkelerle (164 ülke) arasındaki ticari ilişkiler MFN ilkeleri temelinde düzenlenmektedir.

ABD, Japonya ve Kanada için GSP rejiminden yararlanmaktadır.

Türkiye, AB, Çin Halk Cumhuriyeti, Hong Kong – Çin, Azerbaycan, Ermenistan, Ukrayna, Moldova, Kazakistan, Özbekistan, Türkmenistan ve EFTA ile serbest ticaret anlaşmaları bulunmaktadır.

BDT ülkeleri ile dış ticarete (Özbekistan Cumhuriyeti ve Rusya Federasyonu hariç), BDT Devlet Başkanları Konseyi tarafından yayınlanan 30 Kasım 2000 tarihli "Malların menşe ülkesini belirleyen kurallar" hakkında kararname uygulanmaktadır.

Özbekistan Cumhuriyeti ile dış ticarete, BDT Devlet Başkanları Konseyi'nin 24 Eylül 1993 tarihli "Malların menşe ülkesini belirleyen kurallar" hakkında çıkardığı kararname uygulanmaktadır.

Rusya Federasyonu ile ticarete, Gürcistan ile Rusya arasındaki Serbest Ticaret Anlaşmasının 1. ve 2. maddelerinde tanımlanan kriterler uygulanmaktadır.

21 Ekim 2019 tarihinde imzalanan "**Büyük Britanya Birleşik Krallığı ile Kuzey İrlanda ve Gürcistan Arasında Stratejik Ortaklık ve İşbirliği Anlaşması**" 31 Aralık 2020 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir.

İkili, bölgesel,
çoklu ve çok
tarafli ticari
ilişkiler

Üyesi olduğu
başlıca
uluslararası
kuruluşlar

AGİT, AK, TRACECA, BM, WB, DTÖ, GUAM, KEİ, IMF, INTERPOL, UNESCO, Asian Development Bank

GÜRCİSTAN PAZARINA ERİŞİM DURUMU

Ülkede, 2004 yılında yapılan Gül Devrimi sonrası gerçekleştirilen çeşitli reformlarla vergi kanunu, ithalat ve ihracat rejimi değiştirilmiş; vergiler basitleştirilmiş; ticari uygulamalar ve işlemler şeffaf hale getirilmiştir.

İhracat serbest olup vergi muafiyetiyle yapılmaktadır.

Ülkede özellikle ithalatta ürün testi, muayenesi ve belgelendirmesi yapılmaktadır. Bu işlemler, genellikle ilgili bakanlıkların birimleri tarafından gümrüklerde bulunan yetkilileri tarafından yapılmaktadır.

Ülkeye ithal edilen ürünlerde ve iç piyasada kullanılan ambalajlarda 2019 yılında getirilen uygulama ile plastik poşetler yasaklanmış, yerine kalınlığı 15 mm'yi geçmeyen bio dönüşebilir ambalaj ve poşet kullanımı başlatılmıştır. İthal edilen ürünlerin üzerinde Gürcü dilinde ürün bilgisi olması gerekmektedir.

Ülkede gelişmiş market zincirleri, toptan pazar yerleri ve AVMLer bulunmakla birlikte Sovyet döneminden kalma toptan pazar yerleri, araç üstü mal satımı gibi alışkanlıklar varlığını sürdürmektedir. Ürün dağıtımı, distribütör firmalar tarafından yapılmaktadır. Büyük üretici firmalar da çoğunlukla bu distribütörler kanalıyla ürünlerini Gürcistan pazarına sunmaktadır.

İç piyasada ticaret ve dağıtım kanallarının gelişmiş olduğu ifade edilebilir. Genellikle toptancılık hizmeti veren ve ithalatçı konumunda olan firmalar depodan satış ve distribütörlük yoluyla dağıtım yapmakta ve ticaret bu kanallar üzerinden işlemektedir.

E-ticarette, özellikle Covid-19 pandemisi etkisiyle bir artış gözlenmektedir. Posta muafiyeti kapsamında ABD, Çin'den kargo şirketleri aracılığıyla e-ticaret kanalıyla alışveriş yapılmaktadır. Muafiyet sınırının üzerindeki e-ticaret parsiyelerinde ise Gelir İdaresine tahakkuk eden vergi ödenerek posta şirketi veya aracı kargo şirketlerinden ürün teslim alınabilmektedir (Anonim d, 2022).

TARIM SEKTÖRÜ

Ülkede tarım ve hayvancılık sektörü yeterince gelişmiş değildir. Ancak son yıllarda tarımsal altyapı ve tarımsal mekanizasyon gelişmektedir. Gürcistan dış ticaretinde üzüm şarabı ve gazlı içecekler öne çıkmakta, ihracatta ilk kalemler arasında sanayi ürünlerine yakın oranda üzüm şarabı yer almaktadır.

Gürcistan Tarım ve Çevre Bakanlığı'na bağlı kurumlar tarım sektörü yatırımcılarına yardım ve teşviklerde bulunmaktadır. Bu teşvikler yatırımcılara %50'ye varan malzeme, hammadde desteği ve "düşük faizli kredi" adıyla banka kredileri sunmaktadır. Bu destek kapsamında 5 yıl süre ile faizin belirli kısmını devlet karşılamaktadır. Ayrıca yukarıda bahse konu kredi ve yardımlarla ülkede faaliyet gösteren Türk vatandaşları da dahil olmak üzere bir çok firma bulunmaktadır. Bu firmalar tarım, tarımsal ekipman, sulama sistemleri, fidancılık ve zeytincilik sektörlerinde faaliyet göstermektedir.

Çevre Koruma ve Tarım Bakanlığına ait Destek kuruluşu Kırsal Kalkınma Ajansı (Rural Development Agency) ve tarımsal destekler hakkında bilgi alınabilecek web sitesi: www.rda.gov.ge (Anonim d, 2022).

İKLİM

Parametre	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haz.	Tem.	Ađu.	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Ort. Sıcaklık (°C)	-2,65	-1,64	2,87	8,53	13,06	17,28	20,02	20,27	16,06	10,59	4,21	-0,92
Min. Sıcaklık(°C)	-6,94	-6,18	-1,96	2,94	7,37	11,29	14,07	14,14	10,03	5,11	-0,48	-4,98
Maks. Sıcaklık(°C)	1,62	2,89	7,72	14,16	18,8	23,33	26,03	26,44	22,14	16,12	8,92	3,14
Yağış (mm)	78,16	70,53	84,3	87,17	111,09	123,29	97,16	82,63	88,38	94,55	82,64	76,3

Batı kesiminde subtropikal iklim görülen Gürcistan, doğu kesiminde kuru, ılıman bir karasal iklime sahiptir.

Yıllık yağış miktarı 400 ile 450 mm arasında değişmektedir.

Gürcistan'da güneş enerjisinden önemli miktarda yararlanmak mümkündür. Parlak güneş ışığının ortalama yıllık süresi 1.350 ila 2.520 saat arasında değişmektedir.

Son yıllarda doğal afetlerin sayısı yaklaşık üç kat artmış ve çoğu durumda da neden oldukları ölümler ve yol açtıkları önemli ekonomik kayıplar nedeniyle "felaket" statüsünde kabul edilmiştir (Dünya Bankası, 2022).

BITKİSEL ÜRETİM

EKİM ALANLARI

ÜRÜN	2018 (Ha.)	2019 (Ha.)	2020 (Ha.)
Üzüm	71.582	81.075	87.619
Mısır	71.400	73.000	81.100
Buğday	43.300	43.100	46.500
Elma	23.179	20.763	24.945
Arpa	26.700	25.800	24.400
Fındık (kabuklu)	9.450	13.357	18.221
Patates	18.800	16.300	15.700
Mandalina	17.268	16.745	15.023
Şeftali ve nektarin	5.679	4.624	5.861
Ceviz (kabuklu)	3.779	4.415	5.061
Diğer meyveler (byb)	3.332	4.188	4.634
Fasulye (kuru)	6.100	4.700	4.200
Domates	3.600	3.800	4.100
Erik	3.290	1.500	4.004
Diğer sebzeler (taze)	3.900	4.000	3.800
Diğer sert çekirdekli	3.041	2.123	3.798
Ayçiçeği	2.900	2.500	2.500
Armut	1.744	1.328	2.294
Çay	1.593	1.884	2.274
Diğer baharatlar	2.325	2.531	2.225
Karpuz	1.900	2.200	2.100
Tahıllar (byb)	1.968	1.984	1.976
Kayısı	863	1.163	1.859
Kiraz	1.342	919	1.660
Soğan	1.200	1.300	1.600
Yaprak Tütün	1.593	1.543	1.565
Yulaf	2.900	2.200	1.500
Hıyar	1.300	1.400	1.300
Patlıcan	839	1.087	1.113
Lahana	600	900	1.000
Badem (kabuklu)	951	956	949
Diğer üzüksü	377	629	944
Yeşilbiber	656	800	921
Sarımsak (taze)	1.200	700	700
Portakal	449	561	618

Soya fasulyesi	615	604	593
Limon ve lime	761	702	483
Ayva	171	241	277
Çilek	315	243	271
Havuç ve turplar	303	191	253
Yerfistiđi (kabuklu)	233	230	231
Çavdar	162	166	162
Diğer kabuklu yemiř	134	135	134
Karabuđday	105	105	106
Bezelye (kuru)	76	88	82

Kaynak: (FAOSTAT, 2022)

VERİM

ÜRÜN	2018 (kg/da)	2019 (kg/da)	2020 (kg/da)
Karpuz	3.021	3.073	3.395
Lahana	3.083	3.256	2.950
Hıyar	2.538	2.171	2.523
Domates	1.436	1.647	1.695
Patates	1.263	1.194	1.329
Yeşil Biber	884	888	890
Soğan	742	685	725
Havuç ve turplar	627	628	632
Ayva	585	581	578
Diğer meyveler (başka yerde bel.)	492	494	496
Armut	539	512	493
Şeftali ve nektarin	484	482	481
Çilek	381	412	443
Diğer sebzeler (başka yerde bel.)	359	378	424
Sarımsak (taze)	383	300	386
Diğer sert çekirdekli meyveler	388	377	369
Patlıcan	441	405	368
Üzüm	363	362	362
Elma	357	213	357
Portakal	356	357	356
Mandalina	361	357	353
Tahıllar (başka yerde bel.)	351	349	350
Soya fasulyesi	325	331	337
Kiraz	328	326	325
Mısır	272	284	314
Limon ve lime	315	313	311
Diğer kabuklu yemişler	307	306	310
Erik ve çakal eriği	289	280	282
Buğday	247	233	220
Diğer baharat ve aromatik ürünler	202	205	209
Arpa	216	207	186
Fındık (kabuklu)	180	180	179
Yulaf	162	136	153
Ceviz (kabuklu)	151	149	148
Fasulye (kuru)	95	126	124

Çavdar	121	119	121
Karabuđday	110	110	111
Çay	107	106	106
Kayısı	104	103	102
Bezelye (kuru)	99	99	99
Badem (kabuklu)	97	97	99
Yerfıstığı (kabuklu)	94	93	94
Ayçiçeği	103	104	76
Yaprak Tütün	19	20	19

Kaynak: (FAOSTAT, 2022)

ÜRETİM MİKTARI

ÜRÜN	2018 (TON)	2019 (TON)	2020 (TON)
Üzüm	259.900	293.800	316.900
Mısır	194.200	207.100	255.000
Patates	237.500	194.700	208.600
Buğday	107.100	100.600	102.400
Elma	82.700	44.300	89.000
Karpuz	57.400	67.600	71.300
Domates	51.700	62.600	69.500
Mandalina	62.300	59.800	53.100
Arpa	57.700	53.500	45.400
Hıyar	33.000	30.400	32.800
Fındık (kabuklu)	17.000	24.000	32.700
Lahana	18.500	29.300	29.500
Şeftali ve nektarin	27.500	22.300	28.200
Diğer meyveler (başka yerde bel.)	16.400	20.700	23.000
Diğer sebzeler (başka yerde bel.)	14.000	15.100	16.100
Diğer sert çekirdekli meyveler	11.800	8.000	14.000
Soğan	8.900	8.900	11.600
Erik ve çakal eriği	9.500	4.200	11.300
Armut	9.400	6.800	11.300
Yeşilbiber	5.800	7.100	8.200
Ceviz (kabuklu)	5.700	6.600	7.500
Tahıllar (başka yerde bel.)	6.917	6.918	6.925
Kiraz	4.400	3.000	5.400
Kuru Fasulye	5.800	5.900	5.200
Diğer baharat ve aromatik ürünler,	4.700	5.200	4.646
Patlıcan	3.700	4.400	4.100
Sarımsak (taze)	4.600	2.100	2.700
Çay	1.700	2.000	2.400
Yulaf	4.700	3.000	2.300
Portakal	1.600	2.000	2.200
Soya fasulyesi	2.000	2.000	2.000
Ayçiçeği	3.000	2.600	1.900
Kayısı	900	1.200	1.900
Havuç ve turplar	1.900	1.200	1.600
Ayva	1.000	1.400	1.600

Limon ve lime	2.400	2.200	1.500
Diğer üzüksüler (başka yerde bel.)	600	1.000	1.500
Çilek	1.200	1.000	1.200
Badem (kabuklu)	923	929	935
Diğer kabuklu yemişler (başka yerde bel.)	412	413	415
Yaprak Tütün	297	309	300
Yerfıstığı (kabuklu)	219	215	217
Çavdar	196	197	196
Karabuđday	115	116	118
Bezelye (kuru)	75	87	81

Kaynak: (FAOSTAT, 2022)

HAYVANSAL ÜRETİM

ÜRETİM MİKTARI (ton-*1000 adet)

ÜRÜN	2018	2019	2020
Tavuk yumurtası	676.379	704.509	718.680
Sığır sütü	545.300	552.000	558.700
Tavuk eti	22.100	22.400	23.700
Sığır eti	22.900	22.100	20.100
Domuz eti	17.600	18.300	19.800
Keçi sütü	10.000	9.800	10.300
Diğer yumurtalar	7.221	7.221	7.221
Koyun sütü	7.000	6.680	6.963
Manda sütü	6.239	6.224	6.209
Sığır sakatları	5.998	5.788	5.264
Koyun eti	9.100	5.900	4.900
Domuz sakatları	3.017	3.137	3.394
Sığır derisi	3.435	3.315	3.015
Bal	2.500	2.500	2.400
Koyunyünü	1.900	1.800	1.900
Domuz yağı	1.006	1.046	1.131
Koyun derisi	1.946	1.262	1.048
Koyun sakatları	1.517	983	817
Sığır yağı	600	579	526
Hindi eti	300	300	400
Tavşan ve yabani tavşan etleri	274	261	247
Koyun yağı	455	295	245
At eti	100	100	124
Ördek eti	100	100	100
Keçi eti	18	17	17
At sakatları	11	11	14
Keçi derisi	3	3	3
Keçi sakatları	3	3	3
Keçi yağı	1	1	1

Kaynak: (FAOSTAT, 2022)

HAYVAN VARLIğI

ÜRÜN	2018	2019	2020
Eşekler	9.737	9.701	9.665
Arı**	240.600	257.800	257.300
Manda	18.510	18.438	18.366
Sığır	909.700	878.900	869.500
Tavuklar*	8.220	7.942	9.298
Keçiler	51.100	50.300	49.700
Atlar	39.288	39.048	38.808
Katırlar ve bardolar	99	99	99
Tavşanlar*	19	18	18
Koyunlar	855.900	819.100	841.900
Domuzlar	150.700	163.200	155.500
Hindiler*	470	460	464

(FAOSTAT, 2022)(Baş; * 1000 baş; **Birim belirtilmemiş)

ORMAN ÜRÜNLERİ ÜRETİMİ

Ürün	Birim	2018	2019	2020	2021
Odun yakıtı, iğne yapraklı olmayan	m ³	307.819	327.016	285.000	231.000
Biçilmiş ağaç, iğne yapraklı	m ³	98.171	100.731	135.201	146.000
Ahşap artıkları	m ³	120.800	120.800	120.800	120.800
Odun yakıtı, iğne yapraklı	m ³	77.735	79.557	74.000	61.000
Diğer kâğıt ve karton	Ton	23.668	34.493	37.180	45.280
Biçilmiş ağaç, iğne yapraklı olmayan	m ³	70.587	77.589	55.978	45.000
Kereste, iğne yapraklı olmayan	m ³	71.580	44.000	44.980	33.373
Ağırlıklı olarak paketlenmede kullanılan diğer kâğıtlar	Ton	13.608	20.293	22.180	31.280
Ev ve temizlik kâğıtları	Ton	10.060	14.200	15.000	14.000
Kereste, iğne yapraklı	m ³	34.050	14.000	17.020	12.627
Geri dönüştürülmüş kâğıt	Ton	11.000	11.000	11.000	11.000
Sunta	m ³	9.900	9.900	9.900	9.900
Kaplama levhaları	m ³	5.000	5.000	5.000	5.000

Kaynak: FAO STAT 2022

DIŞ TİCARET

Yıllar	İhracat			İthalat		
	Genel	Tarım	Tarımın Payı (%)	Genel	Tarım	Tarımın Payı (%)
2017	2,3	0,7	30,4	7,8	1,1	14,1
2018	2,5	0,7	28	7,2	1,2	16,7
2019	2,7	0,8	29,6	7,4	1,1	14,9
2020	2,6	0,8	30,8	6,1	1,1	18
2021	3,3	1	30,3	7,7	1,2	15,6

Kaynak: (Trademap, 2022)(Milyar ABD doları)

DIŞ TİCARET ORTAKLARI

Gürcistan'ın Ürün İhraç Ettiği İlk 5 Ülke

Çin, Rusya, **Türkiye**, Bulgaristan, Ukrayna

Gürcistan'ın Tarımsal Ürün İhraç Ettiği İlk 5 Ülke

Rusya, Ukrayna, Ermenistan, Azerbaycan, Almanya

Türkiye 14. sıradadır.

Gürcistan'ın Ürün İthal Ettiği İlk 5 Ülke

Türkiye, Rusya, Çin, Azerbaycan, Ukrayna

Gürcistan'ın Tarımsal Ürün İthal Ettiği İlk 5 Ülke

Rusya, Ukrayna, **Türkiye**, Brezilya, Almanya

Kaynak: (Trademap, 2022)

GÜRCİSTAN'IN İHRAÇ ETTİĞİ İLK 10 TARIM ÜRÜNÜ

HS Kodu	ÜRÜNLER	2017	2018	2019	2020	2021
220421	Diğer şaraplar =<2 litre	165	181	218	205	236
220110	Mineral ve gazlı sular	95	114	133	116	140
220820	Üzüm şarabı-alkol derecesi % 80'den	95	98	101	106	125
080222	Fındık (kabuksuz)	76	46	57	83	95
220210	Sular	17	27	27	31	57
010229	Sığırlar (damızlık hariç)	36	28	22	28	30
080930	Şeftali	4	8	12	21	29
010410	Koyun	7	4	14	21	26
080221	Fındık (kabuklu)	3	2	7	9	21
080521	Mandarinler	0	0	0	12	20

Kaynak: (Trademap, 2022)(Milyon ABD doları)

TARIM ÜRÜNLERİ İHRACATINDAKİ BAŞLICA ÜLKELER

ÜLKELER	% PAY
Rusya	37,6
Ukrayna	11
Ermenistan	5,3
Azerbaycan	4,6
Almanya	4,5
Belarus	3,5
İtalya	3,3
Kazakistan	3
Litvanya	2,8
Çin	2,4

Türkiye 14. Sırada yer almaktadır. (%1,8)

GÜRCİSTAN'IN İTHAL ETTİĞİ İLK 10 TARIM ÜRÜNÜ

HS Kodu	ÜRÜNLER	2017	2018	2019	2020	2021
100199	Buğday (makarnalık hariç)	105	144	102	110	93
240220	Tütün içeren sigaralar	75	107	69	70	81
020714	Tavuk eti	48	46	49	45	48
151219	Ayçiçeği yağı	35	39	37	44	45
210690	Diğer gıda müstahzarları	32	33	35	34	40
180690	Çikolata	33	31	34	29	35
170114	Kamış şekeri	24	21	0,1	21	31
170199	Kimyaca saf sakkaroz ve diğer şekerler	44	41	50	30	29
151790	Margarin, diğer	12	12	12	11	23
040510	Tereyağı	19	20	21	20	23

Kaynak: (Trademap, 2022)(Milyon ABD doları)

TARIM ÜRÜNLERİ İTHALATINDAKİ BAŞLICA ÜLKELER

ÜLKELER	% PAY
Rusya	28,5
Ukrayna	15,8
Türkiye	11,6
Brezilya	4,8
Almanya	3,6
Polonya	3,1
Hollanda	2,6
İtalya	2,3
Fransa	2,2
Azerbaycan	2

ORMAN ÜRÜNLERİ İHRACATI

HS Kodu	ÜRÜNLER	2019	2020	2021
442199	Başka yerde sınıflandırılmamış ahşaptan diğer	0	2	13
440792	Kayın ağacından kereste; kalınlık >6mm	11	6	9
441011	Ağaçtan yonga levha	6	4	8
440799	Diğer geniş yapraklı ağaçlardan kereste; kalınlık >6mm	3	3	3
441114	Ağaçtan orta yoğunlukta lif levha (MDF); kalınlık >9mm	0,6	0,4	2

Kaynak: (Trademap, 2022)(Milyon ABD doları)

Orman Ürünü İhracat Partnerleri: Ermenistan %28,1; İran %20,7; Polonya %10,4; **Türkiye %6,3**; Almanya %6,1

ORMAN ÜRÜNLERİ İTHALATI

HS Kodu	ÜRÜNLER	2019	2020	2021
441011	Ağaçtan yonga levha	28	23	36
441114	Ağaçtan orta yoğunlukta lif levha (MDF); kalınlık >9mm	13	12	17
441233	Kontrplaklar, ahşap kaplamalı levha vb. lamine Edilmiş ağaçlar; en az bir dış yüzü kızıl ağaç, dişbudak, vb.nden; kalınlık <=6mm	0	0,5	16
481420	Duvar kağıtları, duvar kaplamaları; ön yüzü pürtüklü, kabartmalı, boyalı, desen baskılı veya dekoreli plastikle sıvanmış/kaplanmış kağıttan	11	9	11
441192	Ağaçtan veya diğer odunsu maddelerden diğer lif levhalar; yoğunluğu >0,8gr/cm ³	7	6	11

Kaynak: (Trademap, 2022)(Milyon ABD doları)

Orman Ürünü İthalat Partnerleri: **Türkiye %45,2**; Rusya %14,6; Çin %9,3; Ukrayna %5,7; Almanya %4,1

TÜRKİYE-GÜRCİSTAN TİCARETİ

Yıllar	İhracat			İthalat		
	Genel	Tarım	%	Genel	Tarım	%
2017	1.209	117	9,7	215	23	10,7
2018	1.315	123	9,4	234	45	19,2
2019	1.578	117	7,4	272	50	18,4
2020	1.461	120	8,2	349	51	14,6
2021	1.704	149	8,7	471	22	4,7

Kaynak: (Trademap, 2022)(Milyon ABD doları)

TÜRKİYE'NİN GÜRCİSTAN'A İHRAÇ ETTİĞİ İLK 10 TARIM ÜRÜNÜ

HS KODU	ÜRÜNLER	2017	2018	2019	2020	2021
151521	Mısır yağı	0	9	9.980	13.373	18.641
170199	Kimyaca saf sakkaroz	3	2	35	68	13.901
020714	Tavuk eti (parçalanmış)	3.551	4.592	4.756	6.744	10.643
020712	Tavuk eti (parçalanmamış)	4.801	6.255	7.149	5.710	5.671
151190	Palm yağı	299	83	5.614	4.821	5.214
190590	Unlu mamuller	2.194	3.392	3.768	3.268	5.032
151710	Margarin (katı)	4.851	4.820	4.456	3.388	4.742
180690	Çikolata	2.249	2.866	2.802	2.837	3.838
060220	Meyveleri/sert kabuklu meyveleri yenilen ağaçlar çalılar	1.344	2.097	1.750	1.743	3.405
070200	Domates	18.988	18.327	4.468	5.679	3.060

Kaynak: (Trademap, 2022)(Bin ABD doları)

TÜRKİYE'NİN GÜRCİSTAN'DAN İTHAL ETTİĞİ İLK 10 TARIM ÜRÜNÜ

HS KODU	ÜRÜNLER	2017	2018	2019	2020	2021
230120	Balık unu	11.437	24.986	33.023	25.991	9.485
150420	Balıkların yağları	5.399	14.068	13.693	20.094	6.634
110630	Meyvelerin un, ezme ve tozları	1.002	549	152	1.257	1.484
151590	Diğer bitkisel yağlar	1.982	719	584	385	1.467
121190	Diğer bitki ve bitki kısımları	286	1.005	1.326	1.062	1.008
220421	Diğer şaraplar =<2 litre	9	4	21	104	283
230230	Buğday kepek ve kavuzu	45	0	0	0	283
220110	Mineral ve gazlı sular	221	114	88	83	150
100390	Arpa	20	0	0	0	142
030314	Alabalık	0	0	0	0	133

Kaynak: (Trademap, 2022)(Bin ABD doları)

TÜRKİYE'DEN GÜRCİSTAN'A İHRAÇ POTANSİYELİ YÜKSEK ÜRÜNLER

HS Kodu	Potansiyel Ürün	Türkmenistan'ın Dünyadan İthalatı (milyon \$)	Türkiye'den İthalatı (Milyon \$)	TR'nin Dünyaya İhracatı (milyon \$)	Türkmenistan'ın İthalat Partnerleri
020714	Tavuk eti	47,5	12,4	325,5	Türkiye %26,1 Brezilya %14,7 Hollanda %10,5 Çin %10,2
210690	Gıda müstahzarları	40,1	2,6	441,8	Rusya %15,8 Almanya %14,1 ABD %8 İtalya %7,8 Türkiye %6,6
180690	Çikolata	35,4	4,2	416,4	ABD %53,4 Ukrayna %15,9 Türkiye %11,8 Almanya %3
190590	Unlu mamuller	20,3	3,8	446,5	Rusya %35,7 Türkiye %18,9 Ukrayna %12,7 Polonya %8,1
080390	Muz	18,3	1,6	90,6	Ekvator %90,9 Türkiye %8,9 Almanya %0,1
040210	Süt ve Krema	16,6	0,6	166,7	Belarus %36,4 İran %13,7 Ukrayna %11,5 Almanya %8,4 Türkiye %3,9

Kaynak: Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından Trademap verileri kullanılarak düzenlenmiştir.

YATIRIM ORTAMI

Ülke, avantajlı vergilendirme politikaları sayesinde Dünya Bankası'nın 2020'deki en son yayınladığı "İş Yapma Kolaylığı Endeksi"nde 7. sırada yer almaktadır.

Ülkede limited şirket, şube, temsilcilik, acente, anonim şirket ve ortaklık gibi şirket türleri mevcuttur.

Şirket Kurma Prosedürü

Ülkede şirket kurma prosedürü son derece basitleştirilmiştir. Bir gün içerisinde şirket kurarak işe başlamak mümkündür. Şirket kurmak için pasaport bulundurulması yeterlidir. Ülkede limited şirket, şube ya da temsilcilik kurmak mümkündür.

Şirket kurma işlemi Gürcistan Adalet Sarayında (Public Service Hall) yapılır ve ücreti (tüzük hazırlama, tercümesi, kaşe ücreti hariç) 200 Gel'dir. Ayrıca ülkede şirketler danışmanlık firmaları tarafından da kurulmaktadır. Bu firmalar tüzük hazırlama, tercüme, kaşe düzenleme masrafları olmak üzere bu işlemi 200-300 dolar karşılığında yapmaktadır.

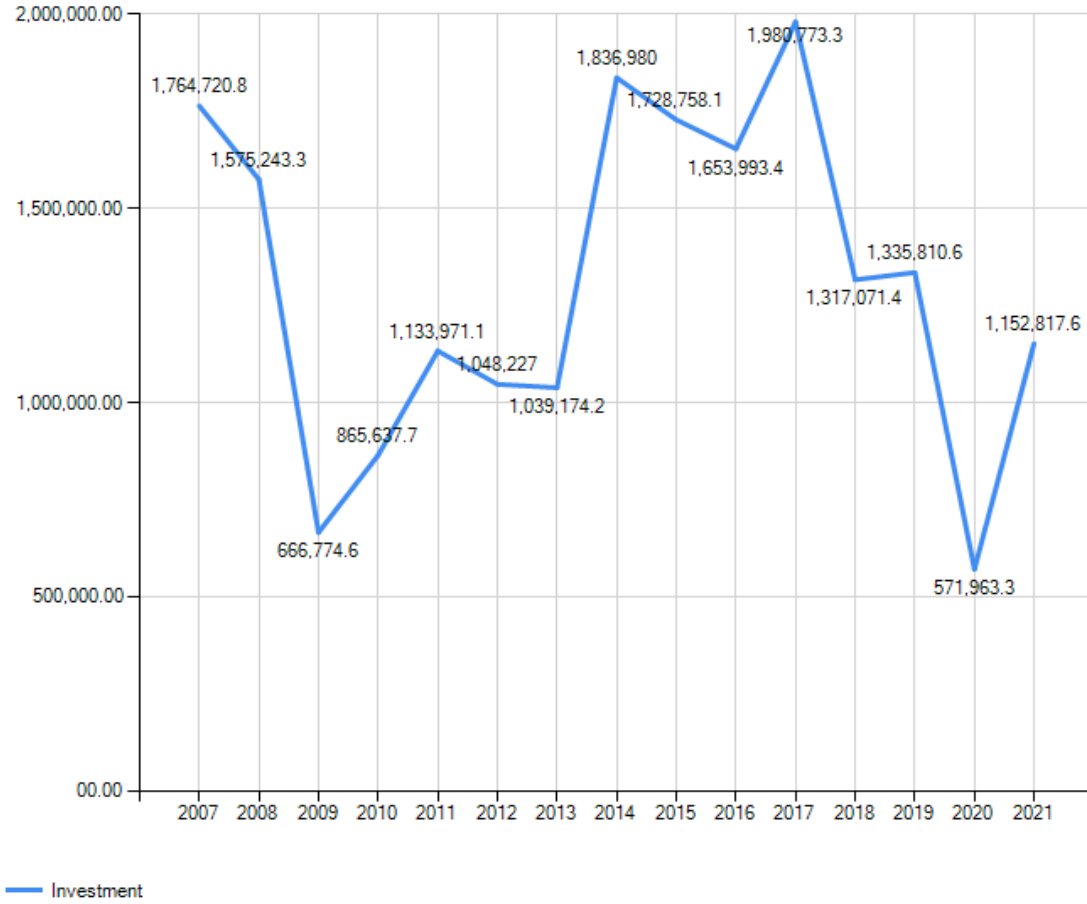
Kısaca şirket kurma mevzuatı:

Gürcistan'da şirket, kooperatif, anonim şirket, şube, temsilcilik veya herhangi bir hukuki şahıs firması kurmak için ülkede bulunan Adalet Saraylarına veya "Public Registry" birimlerine başvurulması gerekmektedir.

- İşlemler için bulunması gereken belgeler:
- Pasaport (Ltd. veya şahıs firması kurmak için Pasaport yeterlidir).
- Temsilcilik ya da şube kurmak için; tüm ortakların/kurucuların müsaadesi, vekaletnamesi/şirket tüzüğü (ana kuruluş tarafından mevzuat çerçevesinde onaylanmış yetki belgesi).
- Eğer hukuki şahıs, şirket ya da temsilcilik yeni bir adreste açılacak ise, gayrimenkul sahibinden veya kira sahibinden onay yazısı veya sözleşme.
- Ayrıca şirket veya temsilcilik kuran kişinin ana şirketle bağlantısını gösteren belge.

DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

Doğrudan Yabancı Yatırım Değerleri 2007 – 2021* (Milyon Dolar)

BANKACILIK

Ülkede mobil ve internet bankacılığını kapsayan gelişmiş bir bankacılık sistemi mevcuttur. Ülkenin en büyük bankası TBC Bank ve Bank of Georgia gibi bankaların yanı sıra Türkiye'den Ziraat Bankası (şube ağı genişlemektedir) ve İş Bankası bulunmaktadır. Bankalarda hesap açılışı için pasaport yeterli olup, işlem yapmak için kamu kurumlarında olduğu gibi çoğu durumda pasaport ibrazı aranmaktadır.

Türk Bankalarının Gürcistan'la ticari işlemlerde ve yerel işlemlerde daha uygun masraflarla hizmet sunabildiği ve Türkiye ile para transferinde avantaj sağlayabildiği, internet bankacılık sistemine geçilmiş olduğu ve banka kartları hizmeti sağladığı ve ayrıca müşterilerine özel kur hizmeti ve transfer kolaylığı sağladığı göz önünde bulundurularak, ticaret yapan vatandaşlarımızca genellikle Türk bankalarını tercih edilmektedir.

İhracat işlemlerinde akreditif tercih edilen bir yöntem değildir. Buna mukabil cüzi masraflarla banka teminatı kullanılarak ticari alacak tahsilat sorunu baştan önlenebilir ve firmalarımızın uzun sürebilen hukuki süreçlerle zaman ve para kaybının önüne geçilebilmektedir. Kaynak: (Anonim a, 2022)

VERGİLENDİRME

Gümrük Vergileri

Ülkede basitleştirilmiş ithalat, ihracat ve gümrük depo rejimleri uygulanmaktadır. Bunun yanı sıra gümrük vergileri de basitleştirilmiştir. Gümrük vergisi oranları %12, %5 ve %0 şeklinde uygulanmaktadır. %12 oranında gümrük vergisi uygulanan ürünler ülkede üretimi olan ve korunması istenen sektörleri kapsamaktadır. %5 oranında gümrük vergisi bir kısım alkollü içeceklerde uygulanmaktadır. İthalinin zorlaştırılması istenmeyen, ülkenin ihtiyaç duyduğu, yerli sanayi için de tehdit oluşturmayan ürünlerde ise %0 oranında gümrük vergisi uygulanmaktadır. Ayrıca bazı ülkeler ile yapılan STA anlaşmaları gereğince ülkeye ithal edilen ürünler için serbest dolaşım belgesi (EUR 1) bulundurulduğu takdirde gümrük vergilerinden muafiyet sağlanmaktadır.

Gürcistan tarafından uygulanan gümrük vergileri ve KDV oranlarının bilgisine HS kodlar ile (<https://www.rs.ge/CommodityCodes-en?cat=1&tab=1>) adresinden ulaşılabilmektedir. Site Gürcüce ve İngilizce dillerindedir.

Türkiye ile Gürcistan arasında yürürlükte bulunan Serbest Ticaret Anlaşması nedeniyle sanayi ürünlerinde oldukça sınırlı sayıdaki birkaç ürün dışında gümrük vergisi uygulanmamaktadır. Bu durum tarım ürünlerinin de çoğunu kapsamaktadır.

Türkiye – Gürcistan STA'sı kapsamında sanayi ürünleri bakımından gümrük vergileri ile eş etkili vergiler 1 Kasım 2008 itibariyle karşılıklı olarak sıfırlanmıştır. Tarım ürünlerinde ise Gürcistan önemli sayıda üründe vergileri sıfırlarken, Türkiye bazı ürünlerde tarife kontenjanları çerçevesinde pazara giriş kolaylıkları sağlamıştır. Türkiye tarafı kota kapsamında daha sınırlı bir ürün grubu (balıklar, domatesler, taze meyveler, bazı işlenmiş tarım ürünleri vb.) için açılım sağlamıştır. STA'nın hizmetler ticaretini kapsayacak şekilde genişletilmesi amacıyla müzakereler devam etmektedir.

İç Vergiler ve Oranları

Ülkede iç vergiler KDV, ÖTV (aksiz ya da bandrol), gelir vergisi, kurumlar vergisi ve kâr payı transfer vergisi olarak belirlenmiştir.

1. Gelir vergisi oranı %20 olup gerçek kişilerin elde ettiği gelir üzerinden alınmaktadır.
 2. Kurumlar vergisi %15 olup tüzel kişilerin/kurumların yıl sonu masraflar düşüldükten sonra elde ettikleri kâr üzerinden alınmaktadır.
 3. Kâr payı transfer vergisi ise kurumların yurtdışına gönderdikleri para üzerinden alınmakta olup oranı %4'tür.
 4. KDV oranı %18'dir.
 5. ÖTV ise ülkeye ithalatta pamuk, petrol, doğalgaz, sigara, alkollü içecekler ve ihracatta hurda metal gibi stratejik ürünler için geçerlidir. ÖTV, Gürcistan Vergi Kanununun 188/1. Maddesi gereğince 24.01, 24.03, 87.03, 87.11, 27.09, 27.10, 38.26, 39.11, 27.07, 29.02, 34.03, 38.24 GTP kodu ile belirlenen ürünler için uygulanmakta olup, oranı ürüne göre değişkendir ve vergi oranı sigarada adet, petrol ürünlerinde litre, alkollü içeceklerde litre ve alkol oranı üzerinden, otomobillerde m³ başına alınan ödeme ile belirlenmektedir.
- Kaynak: (Anonim a, 2022)

Bu çalışma, Ülkemiz ve Gürcistan arasında tarım ve ormancılık alanlarındaki ilişkileri ortaya koyarken, Gürcistan'da yatırım yapabilecek Türk iş insanlarına yardımcı olmak amacıyla; Tarım ve Orman Bakanlığı, Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanmıştır.

Not: Kapak sayfasında yer alan QR kodu okutarak çalışmanın elektronik nüshasına ulaşılabilmektedir. Elektronik nüsha vesilesiyle çalışma içerisinde kullanılan, Ticaret Bakanlığı ve diğer kurumlara ait kaynaklara ilgili metinler içerisinde yer verilen linkler vasıtasıyla erişim sağlanabilmektedir.

Tiflis Ticaret Müşavirliği İletişim Bilgileri:

Adres	35, Chavchavadze Avenue 0162 Tbilisi - Georgia
Telefon Numarası	+995 32 225 12 89
Faks	+995 32 225 12 98
E-posta	tiflis@ticaret.gov.tr

Tiflis Büyükelçiliđi İletişim bilgileri;

Adres	35, Chavchavadze Avenue 0162 Tbilisi - Georgia
Telefon Numarası	+995 32 225 20 72
E-posta	embassy.tbilisi@mfa.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için; Zafer Özgü TETİK
AB Uzmanı
İkili İlişkiler ve Protokol Daire Başkanlığı
0312 287 3360 – dâhili: 4613
ozgu.tetik@tarimorman.gov.tr

Tolgahan BAHTİYAR
AB Uzmanı / Ülke Masaları Sorumlusu
İkili İlişkiler ve Protokol Daire Başkanlığı
0312 287 3360 – dâhili: 4633
tolgahan.bahtiyar@tarimorman.gov.tr